

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

6. prosince 2012 *

„Rovné zacházení v zaměstnání a povolání — Vnitrostátní právní úprava — Podpora vyplácená úředníkům v případě nemoci — Směrnice 2000/78/ES — Článek 3 — Oblast působnosti — Pojem „odměna““

Ve spojených věcech C-124/11, C-125/11 a C-143/11,

jejichž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podané rozhodnutími Bundesverwaltungsgericht (Německo) ze dne 28. října 2010, došlými Soudnímu dvoru dne 9. a 24. března 2011, v řízeních

Bundesrepublik Deutschland

proti

Karen Dittrich (C-124/11),

Bundesrepublik Deutschland

proti

Robertu Klinkemu (C-125/11),

a

Jörg-Detlef Müller

proti

Bundesrepublik Deutschland (C-143/11),

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení K. Lenaerts, vykonávající funkci předsedy třetího senátu, E. Juhász, G. Arestis, T. von Danwitz a D. Šváby (zpravodaj), soudci,

generální advokát: P. Cruz Villalón,

vedoucí soudní kanceláře: K. Malaček, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 3. května 2012,

* Jednací jazyk: němčina.

s ohledem na vyjádření předložená:

- za K. Dittrich, R. Klinkeho a J.-D. Müllera D. Siegfriedem, Rechtsanwalt,
- za německou vládu M. Dohmenem, jako zmocněncem,
- za Evropskou komisi J. Enegrenem a S. Grünheid, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 28. června 2012,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání (Úř. věst. L 303, s. 16; Zvl. vyd. 05/04, s. 79).
- 2 Tyto žádosti byly podány v rámci sporů mezi spolkovými úředníky a Bundesrepublik Deutschland (dále „Spolková republika Německo“) ve věci úhrady nákladů na zdravotní péči vynaložených jejich registrovanými partnery nebo zohlednění této úhrady na základě podpory vyplácené spolkovým úředníkům v případě nemoci (dále jen „dotčená podpora“).

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Třináctý bod odůvodnění směrnice 2000/78 uvádí:

„Tato směrnice se nevztahuje na systémy sociálního zabezpečení a sociální ochrany, jejichž dávky nejsou považovány za odměnu ve smyslu přikládaném tomuto výrazu pro účely použití článku 141 Smlouvy o ES, ani na jakýkoli druh platby státu, jejímž účelem je poskytnutí přístupu k zaměstnání nebo zachování zaměstnání.“

- 4 Článek 1 směrnice 2000/78 stanoví:

„Účelem této směrnice je stanovit obecný rámec pro boj s diskriminací na základě náboženského vyznání či víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace v zaměstnání a povolání, s cílem zavést v členských státech zásadu rovného zacházení.“

- 5 Článek 2 směrnice 2000/78 stanoví:

„1. Pro účely této směrnice se ‚zásadou rovného zacházení‘ rozumí neexistence jakékoli přímé nebo nepřímé diskriminace na jakémkoli základě uvedeném v článku 1.

2. Pro účely odstavce 1 se

- a) ‚přímoou diskriminací‘ rozumí, pokud se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci na základě jednoho z důvodů uvedených v článku 1;

[...]“

6 Článek 3 směrnice 2000/78 vymezuje oblast její působnosti následovně:

„1. V rámci pravomocí svěřených Společenství se tato směrnice vztahuje na všechny osoby ve veřejném i soukromém sektoru, včetně veřejných subjektů, pokud jde o

[...]

c) podmínky zaměstnání a pracovní podmínky včetně podmínek propouštění a odměňování;

[...]

3. Tato směrnice se nevztahuje na platby jakéhokoli druhu poskytované státními systémy nebo podobnými systémy, včetně systémů státního sociálního zabezpečení a sociální ochrany.

[...]“

Německé právo

Zákon o registrovaném partnerství

- 7 Ustanovení § 1 odst. 1 zákona o registrovaném partnerství (Gesetz über die Eingetragene Lebenspartnerschaft) ze dne 16. února 2001 (BGBl. I, s. 266), který byl naposledy pozměněn § 7 zákona ze dne 6. července 2009 (BGBl. I, s. 1696, dále jen „LPartG“), stanoví:

„Dvě osoby téhož pohlaví vytvoří partnerství, když před matričním úřadem osobně a za vzájemné přítomnosti prohlásí, že spolu chtějí uzavřít trvalé partnerství (registrovaní partneři). Prohlášení nelze učinit s podmínkami ani na dobu určitou.“

- 8 Ustanovení § 5 LPartG, nadepsaného „Povinnost uspokojovat potřeby partnerství“, stanoví:

„Registrovaní partneři jsou vzájemně povinni svou prací a svým majetkem přiměřeně přispívat k uspokojování potřeb partnerství [...]“

Vnitrostátní předpisy týkající se podpory přiznané spolkovým úředníkům

- 9 Nárok spolkových úředníků na přiznání podpory v případě nemoci, péče a mateřství je zakotven v německém zákoně o spolkových úřednících (Bundesbeamtengesetz, dále jen „BBG“).

- 10 Ustanovení § 80 BBG, ve znění platném v okamžiku žádostí o podporu podaných žalobci ve věcech v původním řízení, zní následovně:

„1. Podpora se přizná

1. úředníkům, kteří mají nárok na plat nebo kteří čerpají rodičovskou dovolenou

2. důchodcům, kteří mají nárok na důchod,

[...]

Podpora se rovněž přiznává v případě výdajů vynaložených manželem či manželkou oprávněné osoby, jestliže tento manžel či manželka nemá příjmy, které by mu/jí umožňovaly být hospodářsky nezávislým/nezávislou, jakož i v případě výdajů vynaložených vyživovanými dětmi, které mohou být zohledněny v rámci rodinného přídatku hrazeného na základě spolkového zákona o odměňování úředníků (Bundesbesoldungsgesetz). [...]

2. Obecně jsou uznatelnými výdaji pouze nezbytné a hospodářsky přiměřené výdaje:

1. v případě nemoci a péče,

[...]

3. Podpora se přiznává ve formě úhrady nejméně 50 % uznatelných výdajů. [...]

4. Ministerstvo vnitra stanoví [...] prostřednictvím vyhlášky podrobnosti pro přiznání podpory [...]"

11 Až do vstupu spolkového nařízení ze dne 13. února 2009 o podpoře přiznané úředníkům v případě nemoci, péče a mateřství [Verordnung über Beihilfe in Krankheits-, Pflege- und Geburtsfällen (Bundesbeihilfeverordnung), BGBl. I S 326, dále jen „BBhV“] v platnost byly podmínky pro přiznání podpory v takových případech upraveny správními směrnicemi týkajícími se podpory vyplácené úředníkům v případě nemoci, péče a mateřství [Allgemeine Verwaltungsvorschrift für Beihilfen in Krankheits-, Pflege- und Geburtsfällen (Beihilfenvorschriften), dále jen „BhV“].

12 BhV byly zrušeny, neboť zasahovaly do oblasti vyhrazené zákonu, ale používají se i nadále na výdaje, které vznikly před 14. únorem 2009, tedy datem, kdy vstoupilo v platnost BBhV. Na základě § 3 BhV mezi rodinné příslušníky oprávněné osoby, kteří mají na podporu nárok, patří manžel či manželka a vyživované děti, avšak nikoli osoba, se kterou oprávněná osoba uzavřela registrované partnerství.

13 Ustanovení § 1 BBhV stanoví:

„Toto nařízení upravuje přiznání podpory v případech stanovených zákonem. Podpora doplňuje osobní zdravotní pojištění, které musí být zpravidla hrazeno z běžné odměny.“

14 Ustanovení § 2 BBhV zní následovně:

„Osoby oprávněné k přiznání podpory

1. Pokud odst. 2 až 5 nestanoví jinak, nárok na podporu má každá osoba, která je ke dni poskytnutí

1. úředníkem,

2. příjemcem důchodu v rámci veřejné služby nebo

3. bývalým úředníkem.

2. Přiznání podpory je kromě toho podmíněno tím, že oprávněné osobě náleží takové plnění, jako je plat, odměna zaměstnance veřejné služby, odměna zaměstnance ve zkušební době, důchod, přechodný příspěvek, vdovský důchod, výživné [...] nebo dočasný příspěvek [...]. Nárok na podporu není dotčen neplacenou dovolenou čerpanou na základě nařízení o zvláštní dovolené (Sonderurlaubsverordnung), za podmínky, že tato dovolená netrvá déle než jeden měsíc.

[...]"

- 15 Ustanovení § 4 BBhV, který specifikuje rodinné příslušníky mající nárok na podporu, stanoví:
„Manžel nebo manželka oprávněné osoby má nárok na podporu, nepřesahuje-li celková výše jeho/jejích příjmů [...] 17 000 eur.
[...]“
- 16 Ustanovení § 46 BBhV, nadepsaného „Výpočet podpory“, stanoví:
„1. Podpora se přizná ve formě úhrady procentního podílu (sazba pro výpočet) uznatelných výdajů, které vynaložila oprávněná osoba a její rodinní příslušníci, kteří mají na podporu nárok. [...]
2. S výjimkou ustanovení uvedeného v odst. 3 sazba pro výpočet činí
1. 50 % v případě oprávněné osoby,
2. 70 % v případě příjemců důchodu, s výjimkou sirotků,
3. 70 % v případě manžela či manželky, kteří mají na podporu nárok, a
4. 80 % v případě dětí a sirotků, které mají na podporu nárok.
3. Sazba pro výpočet nároku na podporu vyplácenou oprávněné osobě se zvyšuje na 70 %, pečuje-li o dvě či více dětí. [...]“
- 17 Zákon ze dne 14. listopadu 2011 (BGBl. I, s. 2219) změnil se zpětným účinkem ke dni 1. ledna 2009 § 80 odst. 1 třetí větu BBG, jež napříště mezi rodinné příslušníky mající nárok na dotčenou podporu zahrnuje registrované partnery. Ustanovení § 4 odst. 1 a § 46 odst. 2 bod 3 BBhV byla rovněž v tomto smyslu změněna se zpětným účinkem ke dni 14. února 2009.

Spory v původních řízeních a předběžná otázka

- 18 Žalobci v původních řízeních ve věcech C-124/11 a C-125/11, kteří jsou spolkovými úředníky, u Spolkové republiky Německo podali neúspěšně žádost o podporu týkající se nákladů na zdravotní péči, které v prosinci 2004 a v listopadu 2005 vynaložili jejich příslušní registrovaní partneři ve smyslu LPartG.
- 19 Rozsudky vydanými dne 16. června a 26. května 2009 Verwaltungsgericht Berlin žalobám podaným proti těmto zamítnutím žádostí vyhověl, když měl za to, že nárok na dotčenou podporu sice nevyplývá z BhV, neboť tyto směrnice nezahrnují registrované partnery mezi rodinné příslušníky, kteří mohou být za tímto účelem zohledněni, tento nárok však vyplývá ze směrnice 2000/78.
- 20 Verwaltungsgericht Berlin měl totiž za to, že podle judikatury Soudního dvora (rozsudku ze dne 1. dubna 2008, Maruko, C-267/06, Sb. rozh. s. I-1757) není žádných pochybností o tom, že podpora vyplácená úředníkům v případě nemoci může být kvalifikována jako „odměna“ ve smyslu této směrnice. V tomto ohledu zdůraznil, že dotčená podpora byla vyplácena pouze z důvodu zaměstnání, nikoli jako dávka v rámci obecného systému státního sociálního zabezpečení a sociální ochrany, jak vyplývá zejména ze vzájemné závislosti mezi dotčenou podporou a odměnou odpovídající funkci.
- 21 Žalobce v původním řízení ve věci C-143/11, a sice spolkový úředník v důchodu, požádal v červenci 2006 o to, aby byl pro účely dotčené podpory zohledněn jeho registrovaný partner, což žalovaná v původním řízení odmítla.

- 22 Žaloba v původním řízení, jíž se žalobce domáhal toho, aby bylo určeno, že s registrovaným partnerem musí být s ohledem na dotčenou podporu zacházeno stejně jako s manželem či manželkou, byla v prvním i druhém stupni neúspěšná. Odvolací soud měl konkrétně za to, že nedošlo k porušení směrnice 2000/78 z důvodu, že se žalobce v původním řízení s ohledem na přiznání dotčené podpory jeho registrovanému partnerovi nenacházel v situaci srovnatelné se situací manžela či manželky.
- 23 Ve všech třech věcech v původních řízeních podal účastník řízení, který byl neúspěšný, opravný prostředek „Revision“ k Bundesverwaltungsgericht.
- 24 Předkládající soud uvádí, že na základě BhV žalobci v každé z věcí v původních řízeních nemohou uplatňovat nárok na dotčenou podporu z toho pouhého důvodu, že jejich registrovaný partner na rozdíl od manžela či manželky není rodinným příslušníkem, který má na podporu nárok.
- 25 Předkládající soud kromě toho upřesňuje, že by v případě, že by dotčená podpora spadala do rozsahu působnosti směrnice 2000/78, žalobci v původních řízeních měli na požadovanou podporu nárok. Na základě této směrnice by se totiž uplatnilo rovné zacházení mezi úředníky, kteří mají registrovaného partnera, a úředníky, kteří uzavřeli manželství, jelikož stran požadované dávky, a sice podpory vyplácené úředníkům v případě nemoci, je situace mezi registrovanými partnery a manžely srovnatelná.
- 26 Soud *a quo* však vyjadřuje pochybnosti týkající se otázky, zda má být dotčená podpora považována za součást odměny ve smyslu článku 157 SFEU, která by tak spadala do působnosti směrnice 2000/78, či za dávku v rámci obecného systému státního sociálního zabezpečení a sociální ochrany, anebo za podobnou dávku, která by byla z působnosti této směrnice vyloučena.
- 27 V tomto ohledu předkládající soud zdůrazňuje, že kritéria, která Soudní dvůr definoval v případě důchodových systémů, aby odlišil důchody vyplácené na základě profesního systému od dávek vyplácených z veřejného systému sociálního zabezpečení, nejsou – pokud jde o dotčenou podporu – splněna v plném rozsahu. Kromě toho se domnívá, že tato kritéria nejsou vhodná v rámci systémů ochrany v případě nemoci.
- 28 Za těchto podmínek se Bundesverwaltungsgericht rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru v každé z věcí v původních řízeních následující předběžnou otázku:
- „Vztahuje se směrnice 2000/78, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání, na vnitrostátní předpisy o přiznání podpory úředníkům v případě nemoci („Beihilfe“)?“

K předběžné otázce

- 29 Podstata předběžné otázky předkládajícího soudu, která je v každé z věcí v původních řízeních totožná, spočívá v tom, zda taková podpora vyplácená úředníkům v případě nemoci, jako je podpora poskytnutá úředníkům Spolkové republiky Německo na základě zákona o spolkových úřednících, spadá do působnosti směrnice 2000/78.
- 30 Z článku 3 odst. 1 písm. c) a odst. 3 směrnice 2000/78 vyplývá, že se uvedená směrnice vztahuje na všechny osoby ve veřejném i soukromém sektoru, včetně veřejnoprávních subjektů, pokud jde zejména o podmínky odměňování, a že se nevztahuje na platby jakéhokoli druhu poskytované státními systémy nebo podobnými systémy, včetně systémů státního sociálního zabezpečení a sociální ochrany.
- 31 Jak Soudní dvůr rozhodl, oblast působnosti směrnice 2000/78 musí být chápána s ohledem na její čl. 3 odst. 1 písm. c) a odst. 3 vykládaný ve spojení s bodem 13 odůvodnění této směrnice tak, že do ní nespádají systémy sociálního zabezpečení a sociální ochrany, jejichž dávky nejsou považovány za

„odměnu“ ve smyslu přikládaném tomuto výrazu pro účely použití článku 157 SFEU (výše uvedený rozsudek Maruko, bod 41, a rozsudek ze dne 10. května 2011, Römer, C-147/08, Sb. rozh. s. I-3591, bod 32).

- 32 Z toho vyplývá, že čl. 3 odst. 3 směrnice 2000/78 nelze vykládat v tom smyslu, že finanční dávka vyplácená úředníkovi v případě nemoci, která představuje „odměnu“ ve smyslu článku 157 SFEU, je vyloučena z působnosti této směrnice (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Römer, bod 33).
- 33 Je tedy třeba určit, zda lze finanční dávku přiznanou na základě takového režimu ochrany pro případ nemoci, jako je režim stanovený pro německé spolkové úředníky, považovat za „odměnu“ ve smyslu článku 157 SFEU.
- 34 V souladu s čl. 157 odst. 2 SFEU se „odměnou“ rozumí obvyklá základní či minimální mzda nebo plat a veškeré ostatní odměny, jež zaměstnavatel přímo nebo nepřímo, v hotovosti nebo v naturáliích vyplácí zaměstnanci v souvislosti se zaměstnáním.
- 35 Pokud jde zaprvé o materiální prvek odměny, z judikatury Soudního dvora vyplývá, že pojem „odměna“ ve smyslu článku 157 SFEU musí být vykládán v širokém smyslu. Zahrnuje zejména všechny odměny v hotovosti nebo v naturáliích, stávající či budoucí, za podmínky, že je zaměstnavatel vyplácí – byť i nepřímo – zaměstnanci v souvislosti se zaměstnáním, ať již na základě pracovní smlouvy, legislativních ustanovení či dobrovolně (viz rozsudek ze dne 4. června 1992, Bötzel, C-360/90, Recueil, s. I-3589, bod 12, jakož i rozsudek ze dne 9. února 1999, Seymour-Smith a Perez, C-167/97, Recueil, s. I-623, bod 29).
- 36 Taková finanční dávka, jako je podpora vyplácená německým spolkovým úředníkům v případě nemoci, na základě níž je hrazeno 50 % až 80 % uznatelných výdajů na zdravotní péči vynaložených úředníkem nebo některými jeho rodinnými příslušníky, tak z materiálního hlediska spadá pod pojem „odměna“ ve smyslu článku 157 SFEU.
- 37 Zadruhé je třeba přezkoumat, zda je dotčená podpora úředníkovi vyplácena v souvislosti s jeho zaměstnáním. Z ustálené judikatury totiž vyplývá, že k posouzení, zda určitá dávka spadá do rozsahu působnosti článku 157 SFEU, může být jediným rozhodným kritériem vycházejícím z konstatování, že dávka byla zaměstnanci vyplácena v souvislosti s jeho pracovním poměrem, a to tím spíše že je jediným kritériem vycházejícím ze samotného znění tohoto ustanovení (v oblasti starobního důchodu viz výše uvedený rozsudek Maruko, bod 46 a citovaná judikatura).
- 38 Pokud jde o specifická kritéria stanovená Soudním dvorem k posouzení kvalifikace důchodové dávky jako odměny ve smyslu článku 157 SFEU, konkrétně kritéria, podle nichž se musí uvedená dávka odvíjet přímo od odpracované doby a její výše musí být počítána na základě poslední dosažené mzdy (viz výše uvedený rozsudek Maruko, bod 48 a citovaná judikatura), postrádají ve vztahu k takové dávce, jako je dávka dotčená ve věcech v původních řízeních, jejichž účelem je nikoli poskytnout dotyčné osobě příjem na dožití po ukončení pracovního poměru, ale pokrýt náklady na zdravotní péči, které vznikly v průběhu tohoto poměru nebo po jeho skončení, jakoukoli relevanci.
- 39 Jak uvedl generální advokát v bodě 45 svého stanoviska, je v projednávaném případě dán příčinný prvek uvedený v bodě 37 tohoto rozsudku. Dotčená podpora je totiž poskytována pouze německým spolkovým úředníkům, či bývalým německým spolkovým úředníkům, kteří tvoří zvláštní kategorii zaměstnanců (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. listopadu 2008, Komise v. Itálie, C-46/07, bod 40 a citovaná judikatura), a to na základě jejich pracovního poměru se státem. Jeví se tak, že uvedená podpora neoddělitelně souvisí s postavením německého spolkového úředníka, a podle § 2 odst. 2 BBhV její přiznání podléhá tomu, že je oprávněné osobě vyplácena odměna nebo dávka, která ji zohledňuje. Souvislost mezi dotčenou podporou a pracovním poměrem vyplývá rovněž ze skutečnosti, že v souladu s tímto ustanovením úředníkovi, který čerpá neplacenou dovolenou, uvedená podpora přiznána být nemůže, pokud tato dovolená trvá déle než jeden měsíc.

- 40 Zatřetí ze znění článku 157 SFEU vyplývá, že dávka, kterou zaměstnanec pobírá v souvislosti se svým zaměstnáním, představuje „odměnu“ ve smyslu tohoto ustanovení pouze v případě, že ji vyplácí sám zaměstnavatel.
- 41 Pokud jde o věci v původních řízeních, okolnost, kterou zdůraznil předkládající soud, že dotčenou podporu upravuje zákon a že tato podpora nedoplňuje sociální dávku vyplácenou na základě obecně použitelné právní úpravy, nemůže zpochybnit to, že dávka vyplácená státem jakožto zaměstnavatelem na základě pracovního poměru musí být kvalifikována jakožto odměna (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 28. září 1994, Beune, C-7/93, Recueil, s. I-4471, body 26 až 29 a 37; ze dne 29. listopadu 2001, Griesmar, C-366/99, Recueil, s. I-9383, bod 37, jakož i ze dne 12. září 2002, Niemi, C-351/00, Recueil, s. I-7007, body 41 a 42).
- 42 Z informací, které v odpovědi na písemnou otázku Soudního dvora poskytli žalobci v původních řízeních a Spolková republika Německo, totiž vyplývá, že dotčená podpora je financována dotyčným správním orgánem státu jakožto zaměstnavatelem z titulu výdajů na zaměstnance, nikoli z rozpočtu sociálního zabezpečení. Přísluší však vnitrostátnímu soudu, aby ověřil, zda tomu tak skutečně je.
- 43 S ohledem na předcházející úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 3 odst. 1 písm. c) a odst. 3 směrnice 2000/78 musí být vykládán v tom smyslu, že taková podpora vyplácená úředníkům v případě nemoci, jako je podpora poskytovaná úředníkům Spolkové republiky Německo na základě zákona o spolkových úřednících, spadá do působnosti uvedené směrnice, jestliže ji financuje stát jakožto veřejný zaměstnavatel, což přísluší ověřit vnitrostátnímu soudu.

K nákladům řízení

- 44 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 3 odst. 1 písm. c) a odst. 3 směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání, musí být vykládán v tom smyslu, že taková podpora vyplácená úředníkům v případě nemoci, jako je podpora poskytovaná úředníkům Spolkové republiky Německo na základě zákona o spolkových úřednících (Bundesbeamtenengesetz), spadá do působnosti uvedené směrnice, jestliže ji financuje stát jakožto veřejný zaměstnavatel, což přísluší ověřit vnitrostátnímu soudu.

Podpisy.